

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**ВЕЋУ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО - ЕКОНОМСКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 26. Септембра 2016. године именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата **мр Милана Делибашића**, под насловом **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”**, у саставу:

1. Проф. др Драган Симеуновић
2. Проф. др Милан Петричковић
3. Доц. др Марија Ђорић

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова Наставно-научног већа Факултета политичких наука подноси следећи

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Основни подаци о кандидату

Кандидат Милан Делибашић рођен је у Косовској Митровици 1964. године. Вишу школу унутрашњих послова у Земуну завршио је 1991. године, када заснива радни однос у Министарству унутрашњих послова, Секретаријату у Крагујевцу.

Правни факултет у Крагујевцу завршио је 2003. године, а на Факултету политичких наука Универзитета у Београду 2007. године стекао је академско звање специјалисте за

контратероризам и организовани криминал јавно одбранивши рад „Насилје у саобраћају“. Образовање наставља на Факултету политичких наука Универзитета у Београду, на смеру Политичка теорија и методологија политичких наука, код професора др Драгана Симеуновића. Магистрирао је 2010. године код професора др Милана Петричковића на тему „Етички аспекти полицијског рада са малолетним преступницима“.

Тренутно Милан Делибашић обавља дужност управника Окружног затвора у Крагујевцу.

Завршио је курс немачког стандардног језика у Аарау, Швајцарска, 1996. године, где је радио на дужности координатора за безбедност и сарадњу са дијаспором при клубу „Младост“. Завршио је 2006. године у Београду The OSCE ODIHR Training Seminar „Countering Terrorism, Protecting Human Rights“, у сарадњи са Министарством спољних послова Републике Србије. Учесник је и предавач на бројним домаћим и међународним конференцијама од 2006. до данас, у организацији Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Министарства спољних послова Републике Србије, Министарства просвете Републике Србије, Hans Seidel Stiftung, Центра за стратешка истраживања националне безбедности, Центра за студије безбедности и истраживање тероризма, Шумадијског управног округа, Савета за безбедност града Крагујевца, Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.

Успешно је похађао семинар правосудне академије у мају 2010. године и том приликом добио сертификат Правосудне академије који га овлашћује да може да заступа малолетнике у свим фазама кривичног поступка на територије Србије и Црне Горе.

Такође је учесник и предавач публикованих радова. При Центру за стратешка истраживања националне безбедности у Београду одржао је предавање на тему „Рад полиције у заједници и полицијска етика“. У Крагујевцу, на Економском факултету, у септембру 2009. одржао је предавање на тему: „Рад полиције у заједници“. Исте године, публиковао је рад „Рад полиције у заједници и полицијска етика“ у зборнику радова „Шумадија-путоказ за регионализацију и децентрализацију Републике Србије“ едиције *Безбедност у постмодерном амбијенту*, књига V.

Активан је члан Интернационалне полицијске асоцијације (ИПА) од септембра 2011. године.

У октобру 2014. у оквиру Пројекта јачања система алтернативних санкција у Србији који спроводи Немачка организација ГИЗ ИС, успешно је завршио семинар на тему „Алтернативне санкције у Србији-достигнућа и изазови“.

Похађао је семинар на тему „Дисциплински преступи, мере и поступак” у организација ОЕБС-а, Министарства правде Републике Србије и Управе за извршење кривичних санкција у новембру 2015. у Београду.

Одликован је 20. септембра 2016. године архијерејском граматом захвалности од епископа шумадијског Јована, поводом настанка и освећења затворске капеле.

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДИСЕРТАЦИЈИ

Докторска дисертација кандидата **мр Милана Делибашића**, под насловом **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”**, обима 389 страница, поред резимеа на српском и енглеском језику, увода и закључка, садржи 17 међусобно повезаних, конзистентних тематских целина, неколико значајних прилога и велики број референтних библиографских јединица публикованих у штампаном издању у облику оригиналних ауторских радова, монографија и студија.

Увидом у евиденцију Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” утврђено је да до сада у нас није брањена докторска дисертација под тим насловом.

Оцена Комисије након увида у објављени научни рад

Као што се види из приложеног, кандидат има богато професионално искуство које је допунио научно-истраживачким радом у тематски значајном зборнику *Безбедност у*

постмодерном амбијенту. Отуда Комисија даје позитивну оцену након анализе овог рада, узимајући га као врсту својеврсног индикатора да се кандидат бави научним радом, те да отуда следствено и његова докторска дисертација, попут овог претходног рада, представља озбиљан научни рад.

2. ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Мр Милан Делибашић у својој докторској дисертацији **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”**, истражује колики је и какав утицај поштовања полицијске етике, као и судске етике у раду са делинквентима, што би требало да доведе до стагнације, односно пожељног опадања ове неприхватљиве друштвене појаве. Утицај полицијске етике на обим малолетничког преступништва се огледа у карактеру, субјектима, интензитету, облицима и средствима са посебним освртом на категорију лица лишених слободе у притвору, затворима и васпитнопоправним домовима за малолетнике. Чиниоци садржаја овако дефинисаног предмета истраживања могу да се сврстају у услове у којима се у Републици Србији остварује професионално полицијско понашање и понашање затворског особља у складу са етичким кодексом у односу на малолетна лица која су у контакту или у сукобу са законом.

На основу јасно дефинисаног предмета истраживања, може се донети закључак да је општи циљ истраживања што правилније схватање и што боља имплементација етике у раду полиције са малолетницима. Исто тако и етички аспекти полицијског рада са делинквентима могу допринети да се смањи ово друштвено неприхватљиво понашање, односно новим средствима, методама и снагама.

Циљ рада је и помоћ да се неким новим средствима, методама и снагама дође до преко потребних, потпунијих сазнања о превенцији, што је, уједно, један од најважнијих друштвених циљева.

Научни циљ је, такође, и научна дескрипција етичких и социолошких аспеката полицијског и судског рада са преступницима. Подаци који се прикупљају овим истраживањем са практичног становишта значе, првенствено, увид у досадашња сазнања о предмету истраживања, којих није мало, али и синтезу тих сазнања. Они омогућавају примену научно верификованих резултата истраживања у пракси имплементације полицијске и судске етике и превенције и спречавања делинквенције. Овај концептуално методолошки оквир обезбеђује осмишљену, развојним карактеристикама прилагођену и етичку сензитивну партиципацију деце, као и оснаживање стручњака, институција и система малолетничког правосуђа у целини. Тако постављени друштвени циљеви могу да допринесу коначном смањењу делинквенције у Републици Србији, а што повећава њену укупну безбедност и што би се, без сумње, рефлектовало и на безбедност у регионалним и европским оквирима.

3. ОПШТЕ И ПОСЕБНЕ ХИПОТЕЗЕ

Општа хипотеза кандидата мр Милана Делибашића је да превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника у васпитно-образовним институцијама, захтева предузимање конкретних мера у циљу спречавања насиља и сузбијања његових дуготрајних последица, с повратним, негативним утицајем на укупну атмосферу у школској средини и друштву, уз поштовање етичког кодекса, права детета, као и међународних обавеза Републике Србије.

Полазећи од методолошки исправног става – да је хипотеза условљена предметом истраживања, пре свега научним циљем, садржај генералне хипотезе кандидата се заснива на претпоставкама о постојању одређених појава, чинилаца и веза које се тичу истраживане појаве, као и могућности утврђивања својстава и карактеристика чинилаца обухваћеним предметом истраживања.

Ближе одредбе ове генералне хипотезе добијају се њиховом разрадом у посебне радне хипотезе:

Прва посебна хипотеза

Институционални субјекти у превенцији преступништва су превасходно полиција и судство. Казнена ретрибутивна или репресивна реакција имала је ретроактивно дејство на починиоца кривичног дела јер се промена понашања постизала испаштањем и застрашивањем. Како су оба приступа имала ограничене домете у редукцији криминалитета, модерни хуманизам је изнедрио идеју преваспитања, поправљања или корекције као израз вере у човека и његове аксиолошке могућности.

Друга посебна хипотеза

У републици Србији донете су стратегије, закони и подзаконски акти ради регулисања ове области. У Закону о извршењу кривичних санкција Републике Србије одређено је да се према осуђеном примењује одговарајући третман са циљем да он убудуће не врши кривична дела. На основу тога, јасно произилази став да је коначно напуштена ретрибутивна концепција и усвојена политика третмана која у фокус интересовања ставља човека лишеног слободе коме је потребна помоћ.

Трећа посебна хипотеза

Основни принципи на којима се заснива систем извршења кривичних санкција у Републици Србији су: принцип законитости, принцип хуманости, принцип индивидуализације, принцип скупног издржавања казне, принцип обавезности осуђених да раде и принцип постпеналне помоћи. У домаћем законодавству одређена је сврха васпитних мера и малолетничког затвора као и пружање заштите и помоћи малолетним учиниоцима кривичних дела, вршењем надзора над њима, њиховим стручним оспособљавањем и развијањем њихове личне одговорности.

Четврта посебна хипотеза

Потребно је развијати социјално-етички приступ полиције према малолетним преступницима. Полицијска етика инкорпорира сазнања и методе различитих наука и научних дисциплина, као што су психологија, социологија, правне науке, криминалистичке дисциплине, политичке науке, пенологија, као и друге, овима блиске, дисциплине.

Пета посебна хипотеза

Права детета су предмет посебне заштите, дете мора бити заштићено од психичког, физичког, економског и сваког другог искоришћавања или злоупотребе. Ова права су регулисана и у домаћем законодавству, као и према Универзалној декларацији о правима човека Уједињених нација и другим међународним обавезама Републике Србије.

Генерална хипотеза је методолошки коректно развијена кроз низ посебних хипотеза у целовит хипотетички оквир пројектованог истраживања, што указује на озбиљан истраживачки приступ кандидата.

4. МЕТОДЕ КОЈЕ СУ У ИСТРАЖИВАЊУ ПРИМЕЊЕНЕ

Предмет истраживања којим је кандидат одговорио на питања која су значајна за израду докторске дисертације, условио је и захтевао примену више општих и посебних метода и методских поступака у циљу остваривања научних и друштвених циљева истраживања. Из тих разлога кандидат се првенствено ослањао на хипотетичко-дедуктивну методу која омогућава идентификовање чинилаца релевантних за сам предмет истраживања и утврђивање карактера њихових међусобних релација. Хипотетичко-дедуктивна метода, као врста опште научне методе, је искуствена метода чија је научно-сазнајна основа базирана на укупном друштвеном и научном искуству, па је сматрамо релевантном за овај предмет истраживања.

Компаративна метода употребљава се код анализе и упоређивања података добијених претходним истраживањима овог изазовног предмета, а крајњи циљ је да се кроз етичке аспекте полицијског рада са делинквентима предвиде, тј. сузбију појавни облици насиља и криминалитета код малолетника уз данас неизоставну полицијску етику.

У истраживању се користи и статистичка метода. Њом се испитиују квантитативна својства постављеног предмета, а примењена је кроз неколико етапа: идентификацију статистичке масе, односно узорка; прикупљање података; тумачење резултата и извођење закључка.

Основни методи у процесу прикупљања података су квалитативни и квантитативни. Ако се има у виду да се анализа највише употребљава за почетно осветљавање предмета истраживања, етичких аспеката полицијског рада са делинквентима, а ради добијања што више података о моралу, етици, полицији, полицији у Републици Србији и малолетничкој делинквенцији у нашој држави, с посебним освртом на криминогено понашање деце и младих до 18. година у Крагујевцу, онда, да би се извршила правилна синтеза и представио будући модел понашања и саме полиције и младих, који у себи генеришу агресивност и криминалитет, и овај рад може да има општи значај, нарочито у циљу боље превенције друштвено неприхватљивог понашања младих.

Укупну циљну популацију у истраживању чине сви запослени полицијски службеници у Министарству унутрашњих послова Републике Србије, а посебно специјализовани службеници за поступање према малолетним делинквентима у Полицијској управи у Крагујевцу.

Узорак репрезентативног типа малолетних делинквената чине деца и малолетна лица у контакту и/или у сукобу са законом у граду Крагујевцу. Место истраживања је узето из прагматичних разлога, с обзиром да је у овом граду истраживач радио у Министарству унутрашњих послова, а сада у Министарству правде у Окружном затвору у Крагујевцу.

5. КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација кандидата **мр Милана Делибашића**, под насловом **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”**, структурно је подељена на увод, 17 поглавља и закључак.

У **Уводу** је методолошки коректно формулисан проблем, као и предмет рада, његови циљеви и задаци, друштвени и научни значај истраживања, одређене су методе истраживања које су сасвим примерене постављеном задатку и утврђене су битне карактеристике досадашњег проучавања екстремизма у политици. Теоријско и операционално одређење предмета и циља докторске дисертације мр Милана Делибашића потврђује да је реч о теми која је веома значајна за развој политичких наука али и за успостављање интензивније сарадње између различитих научних поља и њихових дисциплина.

Прва тематска целина под називом **“Социјално и политичко насиље”**, елаборира веома подробно феномен насиља кроз сијасет релевантних како академских, тако и административних дефиниција, да би у наставку рада кандидат Делибашић акценат ставио на појмовно одређење политичког насиља. Правећи компарацију између социјалног и политичког насиља, кандидат је уочио значајне дистинкције између ове две форме насиља, што је и експлицитно објаснио у докторској дисертацији.

Друго поглавље насловљено **“Социјална природа полицијског рада”**, посвећено је анализирању проблема у заједници који су фокус полицијског рада, те је кандидат Делибашић посебно истражио међуљудске односе, који су по њему, основа полицијске делатности, да би овај сегмент рада завршио елаборирањем нових тенденција полицијског рада које се крећу између репресије и хуманости.

У **трећем делу** докторске дисертације под називом **“Полицијски третман малолетних преступника – специфичан облик међуљудске (не)моралности”**, кандидат се бави основним карактеристикама малолетничког пресатупништва и њиховим утицајем на моралне поступке полицијских службеника. Фокус је стављен на три сфере:

- а) Насиље над децом и малолетничка делинквенција
- б) Насиље у породици и малолетничка делинквенција

ц) Сексуално злостављање деце и малолетничко преступништво

„Полицијска деонтологија: теоријско-методолошко полазиште стручног односа према малолетним преступницима“ је наслов четврте целине докторске дисертације. Најпре се одређује морално-деонтолошка основа полицијске етике, да би се у наставку рада објаснила професионална дужност и обавеза полицијских службеника. Анализирани су значајни међународни кодекси, закони и препоруке које се односе на полицијски рад са малолетницима. Од посебног значаја у овом сегменту рада је то што је кандидат објаснио деонтолошке поставке, тј. кључне антиципације теоријско-методолошких образаца будуће полицијске етике.

У петом поглављу под насловом **„Полицијски рад са малолетним преступницима“** кандидат Делибашић објашњава сегменте полицијског рада са малолетним преступницима, описујући следећа значајна начела у раду са овом осетљивом категоријом малолетника:

- Поштовање личности и општег развоја малолетног преступника
- Начело индивидуалног приступа
- Слобода избора у изналажењу најсврсиходнијег решења
- Начело суочавања са професионалном тајном
- Начело разумевања и подстицања
- Начело сарадње са другим службама
- Начело самокритичности и моралног преиспитивања
- Начело праштања и подстицања развојних потенцијала

Шеста глава докторске дисертације под називом **„Моралне противречности у стручном односу полиције према малолетним преступницима“**, објашњава полицијску дилему на релацији опште незрелости малолетника и њихових поступака, као и противречност људског разумевања понашања малолетника од стране полицијских службеника и обавезујуће законске регулативе. У наставку рада кандидат је елаборирао и морални феномен кајања који је израз двоумљења полицијских службеника као моралних субјеката и као професионалаца, тј. државних службеника.

У седмом поглављу докторске дисертације насловљеном **„Превентивни аспекти малолетничког преступништва“**, кандидат истиче да је побољшање моралних односа

између полиције и грађана основа превентивних активности полиције према малолетничком преступништву. Објашњава се полицијски преображај од репресивне ка хумано-социјалној служби, што је сигурнији пут спречавања социјалне проблематике малолетника. Истражује се поступање школског полицајца у сузбијању малолетничког преступништва, као и полицијски рад у заједници.

Осма целина докторске дисертације под називом „**Насиље у школама и његово спречавање и сузбијање**“, истражује друштвени контекст насиља над децом у школи, као и концептуалне основе насиља над децом у школи, укључујући у јавности уобичајене заблуде и предрасуде о овој теми. У наставку овог дела рада кандидат је посебан фокус ставио на проблематику безбедности деце у школи.

У **деветом поглављу** докторске дисертације које носи назив „**Превенција преступништва деце и омладине**“, кандидат Делибашић истражује насилничко понашање у школама (облици, учесталост, место, време), да би у наставку рада веома стручно дао општу оцену безбедности у школама, и објаснио ниво насиља и његов утицај на функционисање школе. Тиме је логично дошао и до закључка ко су насилници, а ко жртве насиља у школама и које мере треба предузети како би се превенирало насиље у малолетничкој популацији.

Десета глава докторске дисертације насловљена „**Насиље у породици**“ је посвећена анализи насиља као демонизованог и деструктивног феномена, у оквиру чега је кандидат Милан Делибашић показао висок степен знања правећи јасне дистинкције између психолошког и социолошког приступа. Користећи се сазнањима релевантних истраживача, као и статистиком савремених студија, кандидат Делибашић је показао да поседује довољан степен знања из области породичног насиља, као и то да је уложио довољно рада и труда проучавајући ову област.

Једанаести део докторске дисертације носи назив „**Дрога и млади**“, те је кандидат по фазама објаснио почетак стварања зависности код омладине, из чега се види да поседује велико емпиријско искуство из ове области. Елаборирани су најзначајнији фактори који утичу на почетак коришћења наркотика, а најважније од свега је то што је

кандидат објаснио потенцијалну превенцију и третман који треба спровести са малолентим наркоманима.

У дванаестој целини докторске дисертације под називом „**Систем извршења кривичних санкција**“, испитује се кривично-правни појам насиља, права деце која су лишена слободе, као и карактеристике које се тичу притвора малолетника. Направљен је преглед анализе стања права деце у притворима у Србији и систем извршења кривичних санкција, тј. историјски аспекти развоја овог система. Од посебног значаја је историјски преглед положаја осуђених малолетника али и анализа стратегије развоја система извршења кривичних санкција (2012 – 2020).

Тринаеста глава докторске дисертације под називом „**Забрана злостављања и права лица лишених слободе**“, анализира посебне категорије лица лишених слободе у затворима и објашњава нови концепт извршења казне малолетничког затвора. Осим тога, кандидат Делибашић је значајан простор посветио објашњењу на које се све начине осуђена лица интегришу у затворску средину.

У четрнаестом сегменту докторске дисертације који носи назив „**Прекршајно кажњена лица у Казнено поправном дому у Ваљеву**“, објашњава се структура индивидуализованих програма, а посебан део рада је посвећен и осуђеничком кодексу и жаргону, што представља значајан допринос овом раду. Ова квантитативно велика целина се бави и карактеристикама тзв. млађих пунолетних лица (до 23. године старости), да би се у следећем делу рада кандидат бавио анализом понашања пунолетних лица (повратника), са територије Вишег суда у Ваљеву и Ужицу. Кандидат Делибашић је веома детаљно објаснио начине на које се затвореници могу едуковати и социјализовати током служења казне, међу којима је посебно истакао спорт, рекреацију, као и културни живот у заводу.

Петнаеста целина докторске дисертације, „**Извршење ванзаводских санкција и мере које је одредио суд**“ је мала по обиму и бави се веома прецизно извршењима ванзаводских санкција и мерама које је изрекао суд, да би у **шеснаестој целини**, под насловом „**Стратегије превентивног деловања**“, које се логично наставља на претходно поглавље, кандидат Делибашић анализирао стратегију превентивног деловања која се

састоји из информисања, едукације, изборних активности, идентификације проблема и упућивања, као и свеукупном учешћу заједнице.

Последње, **седамнаесто поглавље** у докторској дисертацији носи назив **„Примена правилника о поступању према осуђеним лицима у казнено поправним установама и окружним затворима“**. Кандидат мр Милан Делибашић је изузетно детаљно објаснио овај правилник, фокусирајући се при том, на здравствену негу затвореника (испитујући посебно рањиве групе затвореника). Објаснио је које су све то алтернативне санкције које представљају пут ка хуманијем и праведнијем друштву, да би ову целину у раду завршио анализом помоћи и подршке која се може пружити жртвама.

У **Закључку** докторске дисертације мр Милан Делибашић констатује да су психолошки и етички аспекти успостављања односа поверења и сарадње полиције и грађана, тежиште промена Министарства унутрашњих послова Републике Србије, као и Министарства просвете и Министарство правде. Полазећи од података Републичког завода за статистику, али и бројних анализа наших еминентних стручњака за ову област, кандидат констатује да је код младих још присутан висок степен агресивности, о чему сведочи повећан број убистава и покушаја убистава међу малолетницима.

Анализирајући темељне карактеристике морала, етике као филозофске дисциплине, али и професионалне, односно, у овом случају, полицијске и судске етике, преко димензија полицијске етике у борби против малолетничке делинквенције, уз адекватне показатеље и примере, кандидат је дошао до закључка да је могуће да се у Републици Србији постави јединствен модел поступања према младима који су се огрешили о закон, али тако да се малолетна лица не нађу поново са оне стране правде, што је данас често случај.

Малолетничка делинквенција, према мишљењу мр Милана Делибашића, представља значајан део предмета полицијског и судског рада тако да је досадашње теоријско наслањање на једну од парадигми на директан, али и на индиректан начин, водило различитом дефинисању циљева, улоге и праксе полицијског рада. Водило је и супротстављеним методолошким приступима у поступању полиције према малолетним лицима која су у контакту и/или сукобу са законом.

Кандидат констатује да данашњи полицијски рад са малолетним лицима има доста дотирних тачака са социјалним радом. Пре свега, повезани су заједничким циљем— превенцијом малолетничке делинквенције и заштитом малолетних лица од злостављања и занемаривања, уз пуно поштовање професионалних етичких кодекса.

Са друге стране, како истиче кандидат, доскорашња пракса у поступању полиције према малолетним извршиоцима кривичних дела, деци и малолетним лицима која су у контакту и/или у сукобу са законом, па и у оквиру МУП-а Републике Србије, њених организационих јединица на регионалном и локалном нивоу, углавном је била усмеравана на последице, а не на узроке и спречавање, односно превенцију малолетничке делинквенције. То значи да циљеви утицаја теоријских схватања и прихваћене праксе на поступање полицијских службеника према малолетним делинквентима још увек у Републици Србији нису засновани на неопходним чисто професионалним—етичким основама. Пожељан утицај на поступање полицијских службеника према деци и малолетним лицима која су у контакту и/или у сукобу са законом, уз пуно поштовање полицијске етике, треба по мишљењу кандидата да се оствари кроз нове наставне планове и програме за образовање полицијских службеника специјализованих за поступање према малолетним лицима, кроз специјалистичка усмерења у земљи и иностранству, нове концептуалне, организационе и методолошке захтеве у МУП-у Републике Србије, односно у свим организационим јединицама.

Да би се решиле све дилеме које прате поступање полицијских и судских службеника према деци и малолетним лицима која су у контакту или сукобу са законом, потребно је, према мишљењу кандидата мр Милана Делибашића, не само прихватање досадашњих истраживања, већ, пре свега, крајње позитивних искустава у полицијском и судском раду уопште.

6. ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Допринос докторске дисертације **мр Милана Делибашића**, под насловом **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”** је вишеструк и може се поделити на друштвено-научни и апликативни.

Научни значај истраживања утицаја полицијске етике и судске етике у борби против неприхватљивог понашања младих, односно малолетничке делинквенције, потиче из сазнајних разлога и има вишеструку оправданост.

Наиме, резултати истраживања послужиће да се боље спозна још увек недовољно истражена веза између малолетничке делинквенције и теорије и методологије етичког полицијског рада у поступању према млађима од осамнаест година који су у контакту и/или у сукобу са законом. Нарочито када је реч о специјализованим полицијским службеницима за малолетне делинквенте, односно када се ради о посебности поступка полицијских службеника према лицима до 18 година који су у контакту или у сукобу са законом.

Резултати истраживања могу да помогну и да се утврди однос између досадашњих теоријских концепција о етици, моралу, неприхватљивом, девијантном понашању малолетних лица и полицијског рада у заједници и то не само као теоријске, већ више него практичне области деловања. У том контексту посебна пажња се поклања полицијском етичком кодексу.

Научни значај истраживања огледа се и у чињеници да неки теоријски приступи, идеје, закони и пројекти који се тичу полицијске етике и поступања према лицима млађим од 18 година који су у контакту и/или у сукобу са општеприхваћеним нормама и законима, нису још увек довољно разјашњени. Не само када су у питању полицијски службеници, већ су често несхваћени у заједници у којој делују, односно у друштву у целини.

На основу резултата анализе формулисане су следеће препоруке за унапређење стања права деце у сукобу са законом у институцијама малолетничког правосуђа у Србији (што се може сматрати апликативним доприносом): унапређење услова у притворима и институцијама за децу у сукобу са законом, унапређење основних животних услова малолетника у притворима и програмима установа са децом у сукобу са законом, редефинисати стандард општих услова у притворским јединицама у складу са

међународним принципима, захтевима и нормама, обезбедити такву климу у притвору односно установи у којој су малолетници заједно са њиховим породицама прихватају као равноправни партнер и особе способне за промену, раст и развој и социјализацију. Обезбеђење правовремене и квалитетне припреме за отпуст, прихват и постинституционалне подршке и помоћи. Планирање отпуста укључујући и критеријуме за отпуст, започети их још при пријему малолетника у програм или установу и поставити на строгу партиципаторну основу. Међусобним протоколима обезбедити кординисану и ефикасну процедуру прихвата, пружање подршке и помоћи по отпусту.

7. ЗАКЉУЧАК

Предмет дисертације кандидата мр Милана Делибашића је актуелан и недовољно истражени проблем.

Теоријско и операционално одређење предмета и циља докторске тезе потврђују да је реч о теми која је значајна за апликативни развој политикологије и социјалне политике. Одређење предмета и циља проучавања су извршени методолошки коректно.

У докторској дисертацији **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”** мр Милан Делибашић је изложио низ озбиљних аргумената којима потврђује да је реч о оригиналној идеји значајној за развој науке, њену примену, односно за развој научне мисли уопште, указавши уједно и на друштвену и научну оправданост истраживања и израде докторске тезе на ову тему.

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија једногласно закључује следеће:

- Докторска дисертација под напред наведеним насловом је урађена у складу са усвојеним пројектом и одобрењем Наставно–научног већа Факултета политичких наука.
- Докторска дисертација је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата. У њој су систематизована постојећа научна сазнања о предмету истраживања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем.

Она представља логичку и заокружену целину са свим неопходним елементима код овакве врсте писаних материјала, а посебно научних радова.

- Докторска дисертација представља темељну и систематску научну анализу превенције малолетничког насиља и има низ особина озбиљно обрађеног докторског темата. У том погледу, дисертација представља теоријски допринос политичким наукама, али и наукама уопште.
- Докторска дисертација је писана разумљивим, једноставним, стручним језиком, као и рецептивно-адекватним стилем.
- Резултати истраживања, а посебно изведени закључци могу користити свим заинтересованим особама за ову научну област, а нарочито онима које занима институционална превенција малолетничке делинквенције, јер помоћу њих могу да стекну увид у рецентно научно сазнање у проучавању ове појаве.
- Кандидат је у потпуности реализовао постављене задатке истраживања и потврдио генералну и посебне хипотезе.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ:

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације **мр Милана Делибашића**, под насловом **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”**, чланови Комисије једногласно оцењују да докторска дисертација кандидата представља оригинално и вредно научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата **мр Милана Делибашића**, под насловом **“Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника”** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата **мр Милана Делибашића**, под насловом “**Превенција насиља као метод институционалног третмана малолетних преступника**”, и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.

2. Да се стави на увид научној јавности оцењена докторска дисертација **мр Милана Делибашића** и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

10. новембар 2016.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

_____ **Проф. др Милан Петричковић**, редовни професор БУ, Факултета политичких наука у Београду

_____ **Доц. др Марија Ђорић**, научни сарадник, Институт за политичке студије у Београду

_____ **Проф. др Драган Симеуновић**, ментор, редовни професор БУ, Факултета политичких наука у Београду